Minister Funduszy
i Polityki Regionalnej

Warszawa, data: 26 sierpnia 2026 r.

znak sprawy: DKK-III.054.6.2026.JS

Pani
Małgorzata Kidawa-Błońska
Marszałek Senatu RP

Dotyczy: odpowiedzi na oświadczenie Pana Senatora Rafała Ambrozika w sprawie stanu realizacji polskiego Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności

Szanowna Pani Marszałek,

odpowiadając na oświadczenie Pana Senatora Rafała Ambrozika, przedstawiam następujące informacje w zakresie właściwości Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej.

Wnioski o płatność

Zgodnie z przepisami prawa, dla otrzymania pełnej płatności środków KPO ze strony Komisji Europejskiej (KE) kluczowe jest wywiązanie się z realizacji mierników określonych w załączniku do decyzji wykonawczej Rady z dnia 17 czerwca 2022 r. w sprawie zatwierdzenia oceny planu odbudowy i zwiększania odporności Polski (z późn. zm.).

Mierniki w ramach KPO są rozliczane we wnioskach o płatność (WoP). Każdy WoP zawiera zestaw mierników, które muszą zostać osiągnięte przed jego przekazaniem do KE. Ostateczny termin na realizację kamieni milowych oraz wartości docelowych ujętych w KPO określony został w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z 12 lutego 2021 r. ustanawiającym Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, gdzie wskazana jest data 31 sierpnia 2026 r.

Zgodnie z art. 24 pkt 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiającego Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności:

tel. 22 273 70 10
www.gov.pl/web/fundusze-regiony
www.funduszeeuropejskie.gov.pl

ul. Wspólna 2/4
00-926 Warszawa

„Po osiągnięciu odpowiednich uzgodnionych kamieni milowych i wartości docelowych określonych w planie odbudowy i zwiększania odporności zatwierdzonym zgodnie z art. 20 dane państwo członkowskie przedkłada Komisji należycie uzasadniony wniosek o płatność wkładu finansowego oraz, w stosownych przypadkach, pożyczki. Państwa członkowskie mogą składać do Komisji takie wnioski o płatność dwa razy w roku."

Uwzględniając przytoczone ww. regulacje wszystkie z dotychczas przygotowanych ośmiu wniosków o płatność zostały złożone w terminach uzgodnionych z KE. Ostatni, dziewiąty wniosek o płatność musi zostać złożony do 30 września br.

Nawet biorąc pod uwagę wynikający z ww. rozporządzenia termin osiągnięcia mierników KPO, wydatki w ramach finansowania przedsięwzięć mogą być ponoszone po 2026 r.- w części dotacyjnej do końca 2027 r., a w części pożyczkowej znacznie dłużej – w zależności od terminu przewidzianego w umowie resortu odpowiedzialnego za realizację inwestycji pożyczkowej z BGK lub NFOŚiGW, które są operatorami środków zwrotnych dla inwestycji pożyczkowych KPO.

Natomiast ostateczna data poniesienia płatności (data kwalifikowalności wydatków), która jest charakterystyczna dla programów realizowanych w ramach polityki spójności, nie ma swojego odpowiednika w przepisach dotyczących RRF.

Jak wskazano powyżej, kluczowym terminem dla realizacji mierników w ramach KPO jest dzień 31 sierpnia 2026 r.

Instytucje odpowiedzialne za reformy oraz za inwestycje na bieżąco monitorują ich realizację. Obecnie wszystkie inwestycje znajdują się w końcowej fazie wdrażania, w związku z czym obserwowany jest dynamiczny postęp w zakresie ich realizacji.

W ramach dziewiątego wniosku o płatność przewidziano przedłożenie 77 mierników. Poprawność realizacji wskaźników jest na bieżąco uzgadniana z KE. W dniach 15–18 czerwca br. odbyła się misja KE w Polsce w ramach której, m.in. uzgadniano sposoby weryfikacji realizacji poszczególnych wskaźników.

Polska dotychczas otrzymała płatności z KE łącznie w kwocie ponad 145,3 mld zł. Obecnie oczekuje na wypłatę refundacji za ósmy wniosek o płatność w kwocie ok. 33,8 mld zł .

Zakładamy pełną realizację kamieni milowych KPO, a co za tym idzie wypłatę wszystkich środków przyznanych Polsce w ramach KPO.

Realizacja inwestycji KPO

Realizacja inwestycji w ramach KPO znajduje się w fazie finalizacji. W ramach KPO zakontraktowano środki o wartości prawie 233 mld zł (ok. 97%), a na rzecz ostatecznych odbiorców wsparcia wypłacono ponad 92,2 mld zł. Na chwilę obecną nie identyfikuje się środków zagrożonych niewykorzystaniem.

Na stronie internetowej: www.kpo.gov.pl znajduje się zestawienie 100 największych beneficjentów KPO w Polsce, aktualizowane cyklicznie przez MFiPR.

Wszystkie nabory w ramach KPO zostały ogłoszone, a większość z nich zakończona. Podpisywane są ostanie umowy na pozostałą część alokacji.

Obecnie prowadzone są nabory:

- w ramach inwestycji A1.3.1 (MRiT) *Wdrożenie reformy planowania i zagospodarowania przestrzennego* realizowanej przez MRiT. Nabór trwa od 21 maja 2024 r. do 31 sierpnia 2026 r. Alokacja na ten nabór: 871 mln zł; beneficjentami są gminy ubiegające się o refundację wydatków poniesionych na sporządzenie, uchwalenie i ogłoszenie planu ogólnego gminy lub miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub na sporządzenie i uchwalenie gminnego programu rewitalizacji.
- w ramach inwestycji A2.7.1 *Fundusz Bezpieczeństwa i Obronności (FBiO)*. Nabory trwają od 6 lipca br. do wyczerpania puli środków. BGK ogłosił trzy nabory:
  - ✓ nabór na pożyczki dla sektora komunalnego – skierowany do jednostek samorządu terytorialnego i spółek komunalnych. Alokacja na nabór: 5,6 mld zł (w związku z wyczerpaniem alokacji nabór zostanie zawieszony 26 sierpnia);
  - ✓ nabór na pożyczki dla sektora kolejowego – skierowany do przedsiębiorstw z sektora kolejowego. Alokacja na nabór: 2 mld zł (w związku z wyczerpaniem alokacji nabór został zawieszony 8 sierpnia);
  - ✓ nabór na pożyczki dla przedsiębiorców – skierowany do przedsiębiorców innych niż z sektora kolejowego. Alokacja na nabór: 2,5 mld zł.

Szczegółowe informacje o trwających i zakończonych naborach (w tym m.in. listy rankingowe, kryteria, itp.) posiadają poszczególne instytucje odpowiedzialne za realizację inwestycji. Zgodnie z przepisami ustawy z 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju funkcję tych instytucji pełnią odpowiednie ministerstwa, w których kompetencjach pozostają działania objęte daną interwencją.

Ostateczny termin zakończenia realizacji przedsięwzięcia jest wskazywany każdorazowo w umowie zawieranej z ostatecznym odbiorcą wsparcia. W zależności od charakterystyki danego przedsięwzięcia i miernika w inwestycji, termin ten może być skorelowany z datą 31 sierpnia lub odbiegać od niej. Umowa określa także konsekwencje opóźnień w realizacji przedsięwzięcia oraz system wnioskowania i rozliczania środków finansowych. Monitorowanie poszczególnych umów pozostaje w kompetencjach instytucji odpowiedzialnej za realizację inwestycji bądź upoważnionej jednostki wspierającej.

W ramach wielu inwestycji realizowanych z KPO dopuszczalne jest aplikowanie przez różne grupy podmiotów (np. inwestycja B3.5.1 dedykowana rozwojowi efektywnego energetycznie budownictwa mieszkaniowego – wśród beneficjentów mogą się znaleźć gminy, jednoosobowe spółki gminne, związki

międzygminne, powiaty, organizacje pozarządowe, podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego czy inwestycja B1.1.5 finansująca wymianę źródeł ciepła w budynkach wielorodzinnych – beneficjentami mogą być wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe, TBS, społeczne inicjatywy mieszkaniowe, spółki prawa handlowego, osoby fizyczne, gmina lub spółka gminna na budynki z mieszkaniowego zasobu gminy).

Należy jednak podkreślić, że w związku z tym, że wydatkowanie środków publicznych zawsze musi być zgodne z przepisami prawa zamówień publicznych, lwia część środków pochodzących z RRF trafi do polskich przedsiębiorców, bądź w formie dotacji lub pożyczek na realizację przedsięwzięć KPO, bądź jako zapłata za dostawy, usługi i roboty budowlane realizowane w wyniku zamówienia organu administracji publicznej.

Wysokość alokacji na inwestycje w ramach KPO była ustalana na podstawie tzw. costingów uzgodnionych z KE. W przypadku niższej kontraktacji w ramach danej inwestycji, wynikającej np. z mniejszego zainteresowania ostatecznych odbiorców wsparcia, sytuacja była analizowana w procesie poszczególnych rewizji. Dotychczas wszelkie powstałe oszczędności były, w porozumieniu z KE, w ramach kolejnych rewizji Programu, alokowane do innych inwestycji, gdzie zostały zidentyfikowane potrzeby wsparcia kolejnych przedsięwzięć istotnych z punktu widzenia gospodarczego i społecznego. Wprowadzone w wyniku rewizji zmiany umożliwiały efektywną realizację KPO i lepsze ukierunkowanie inwestowania w obszary o dużych potrzebach. Środkami z oszczędności zostały zasilone między innymi: inwestycje dotyczące termomodernizacji szkół, infrastruktury kanalizacyjnej lub wodociągowej na obszarach wiejskich, zakup tramwajów, a także modernizacja infrastruktury lub sprzętu w sektorze rolnym, czy wymiana tachografów.

W ramach zidentyfikowanych oszczędności zostały zaplanowane również nowe inwestycje dotyczące wkładu Polski w ramach programu InvestEU, wkładu na rzecz unijnego programu bezpiecznej łączności (IRIS^2). Dodatkowo Polska, jako pierwszy kraj w Europie, przesunęła środki w KPO na rzecz bezpieczeństwa i obronności. Rząd RP podjął decyzję o utworzeniu w ramach KPO Funduszu Bezpieczeństwa i Obronności (FBiO) i przeznaczeniu na ten cel ok. 5,47 mld euro (ok. 23 mld zł). Działanie to ma na celu zwiększenie zdolności państwa do funkcjonowania w warunkach destabilizacji oraz wzmacnianie odporności gospodarki na kryzysy.

Szczegółowe informacje dotyczące poszczególnych inwestycji oraz ich wdrażania pozostają w kompetencji instytucji odpowiedzialnych za inwestycje w tym m.in. szczegółowych zagadnień związanych z realizacją przedsięwzięć, podmiotów realizujących projekty oraz wypłaconych środków posiadają instytucje odpowiedzialne za inwestycje.

Mechanizmy kontrolne

Od początku realizacji KPO upoważnione podmioty (np. KE, ETO) prowadzą działania kontrolne oraz audytowe w zakresie wdrażania Planu. Wszystkie otrzymane dotychczas rekomendacje i zalecenia pokontrolne zostały skutecznie wdrożone przez odpowiednie podmioty systemu wdrażania KPO. O braku problemów w tym zakresie świadczy fakt akceptacji przez KE kolejnych składanych przez Polskę wniosków o płatność oraz powiązane z tym przelewy środków finansowych RRF.

Poza audytami KE/ETO audyty prowadzone są również przez jednostkę audytową w MF.

Ponadto kontrole dotyczące realizacji KPO prowadzone były przez IOI/JW. Informacje o przeprowadzonych kontrolach przekazywane są do IK KPO w trybie kwartalnym zgodnie z minimalnym zakresem informacji określonym w zał. nr 10 do *Wytycznych w zakresie kontroli w ramach planu rozwojowego współfinansowanego ze środków Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności*, z uwzględnieniem podjętych przez IOI/JW działań naprawczych w zakresie odzyskania środków/usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości.

Dodatkowo IOR i IOI (JW za pośrednictwem IOI) przekazują do IK KPO informacje o poważnych nieprawidłowościach w trybie kwartalnym, zgodnie ze wzorem określonym w zał. nr 4 do Wytycznych do kontroli w KPO, uwzględniającym informacje o podjętych działaniach naprawczych.

Informacje o stwierdzonych nieprawidłowościach otrzymane od IOR i IOI (JW za pośrednictwem IOI) IK KPO uwzględnia przy przygotowywaniu Deklaracji zarządczej przekazywanej do KE wraz z wnioskiem o płatność.

IK KPO nie odpowiada za nakładanie korekt finansowych, zwroty, rozwiązywania umów, uznawanie wydatków za niekwalifikowalne. Zadania te pozostają w kompetencjach IOI.

MFiPR odpowiada również za przeprowadzanie kontroli w Polskim Funduszu Rozwoju S.A. na zasadach określonych w umowie z 5 sierpnia 2022 r. o wykonywanie zadań związanych z realizacją KPO (zwanej dalej umową), zawartej przez Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej (Minister Funduszy), działającego w porozumieniu z Ministrem Finansów, oraz Polski Fundusz Rozwoju S.A.

Dotychczas przeprowadzono i zakończono dwie kontrole planowe w PFR.

Dodatkowo w celu zapobiegania podwójnego finansowania tych samych wydatków ze środków KPO, funduszy polityki spójności, budżetu państwa, funduszy celowych lub innych instrumentów unijnych, MFiPR wprowadziło mechanizm eliminowania podwójnego finansowania wydatków w ramach KPO lub w ramach KPO i programów Polityki Spójności – zgodnie z rozdziałem 6 pkt 1 i 2 Wytycznych w zakresie kontroli w ramach planu rozwojowego współfinansowanego ze środków Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania

Odporności – realizowany jest przez IK KPO między innymi z wykorzystaniem aplikacji Kontrole Krzyżowe.

Zgodnie z rozdziałem 6 Wytycznych, mechanizmy eliminowania podwójnego finansowania na poziomie realizacji inwestycji lub przedsięwzięć w KPO zapewniają IOI oraz JW. Instytucje te są zobowiązane do identyfikowania, pozyskiwania, gromadzenia, analizowania oraz korygowania informacji o przypadkach podwójnego finansowania.

Analiza powiązań odbywa się na poziomie Instytucji wdrażających projekty w ramach KPO (IOR/IOI/JW).

Działania te wynikają bezpośrednio z unijnych wymogów dotyczących ochrony interesów finansowych Unii Europejskiej (zgodnie z art. 22 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 ustanawiającego Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności.

W tym celu IOR, IOI oraz JW wykorzystują komisyjne narzędzie analityczne Arachne (od czerwca br. funkcjonującego jako Arachne+). Arachne jest systemem służącym do eksploracji danych i analizy ryzyka (data mining), który opiera się na obiektywnych, formalnych i publicznie dostępnych rejestrach gospodarczych oraz danych pochodzących z państw członkowskich. System Arachne jest w stanie badać powiązania kapitałowe (właścicielskie) i powiązania osobowe (formalno-prawne) pomiędzy podmiotami realizującymi projekty w KPO.

Zakres danych przekazywanych do narzędzia Arachne przez państwa członkowskie wynika z art. 22 ust. 2 lit. d Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 ustanawiającego Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności.

Narzędzie Arachne może być wykorzystywane na każdym etapie realizacji projektu: zarówno przed podpisaniem umowy, jak i w toku kontroli wykonania oraz weryfikacji wydatków. Weryfikacje w Arachne powinny być prowadzone w celu eliminowania nieprawidłowych powiązań pomiędzy beneficjentami (OOW), wykonawcami, podwykonawcami a osobami zaangażowanymi w proces wdrażania (np. składającymi deklaracje bezstronności) przedsięwzięcia finansowanego w ramach KPO.

Dialog z KE

Podsumowując informację dotyczącą stanu realizacji KPO, pamiętać należy, że Polska miała dwuletnie opóźnienie we wdrażaniu Planu spowodowane blokadą środków przez Komisję Europejską wskutek działań poprzedniego rządu. Z tego względu podejmowane były intensywne działania MFiPR mające na celu ograniczenie ryzyka niewykorzystania części środków z KPO. W oparciu o prowadzony monitoring realizacji Planu MFiPR w porozumieniu z innymi ministerstwami podejmowała działania mające na celu terminową realizację KPO. Mechanizmem o kluczowym znaczeniu w tym aspekcie są kolejne rewizje Programu.

Przeprowadzenie łącznie od początku wdrażania KPO pięciu rewizji pozwoliło na bieżące dostosowanie harmonogramów i zakresów działań do warunków wdrażania, w szczególności zniwelowania znacznej części dwuletniego opóźnienia. Obecnie trwają końcowe uzgodnienia nad szóstą, techniczną rewizją KPO, która ma na celu dostosowanie końcowej wartości mierników do możliwości ich realizacji, tak, aby możliwa była wypłata przez Komisję Europejską pełnej kwoty dofinansowania w ramach KPO. Rewizja zostanie zakończona w sierpniu, tak aby można było w oparciu o jej rozstrzygnięcia przygotować ostatni wniosek o płatność.

Z poważaniem

wz. Ministra

Jan Szyszko

Sekretarz Stanu

/podpisano elektronicznie/